

A Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Pf.II.20.095/2023/4.

A felperes:

(felperes neve) ((lakcím))

A felperes képviselője:

Dr. Ócsai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Ócsai József ügyvéd; iroda címe.)

Az alperes:

(alperes neve) ((lakcíme).)

Az alperes képviselője:

Dr. Csitos Eszter ügyvéd (ügyvéd címe.)

A per tárgya:

öröklési szerződés érvénytelenségének megállapítása

Az elsőfokú bíróság neve és a fellebbezett határozat száma:

Kecskeméti Törvényszék 4.P.20.451/2021/36.

A fellebbezést benyújtó fél és a fellebbezés száma:

felperes, 4.P.20.451/2021/37., 38.

Í T É L E T

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezését **helybenhagyja**.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 250.000 (kettőszázötvenezer) Ft másodfokú perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az esedékesség napjáig az államnak – a NAV illetékbevételi számlájára – 937.600 (kilencszázharminchétezer-hatszáz) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Az illetékfizetési kötelezettség e határozat meghozatalát követő 60. napon válik esedékessé.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

A tényállás

[1] Az alperes néhai (örökhagyó neve) örökhagyó (a továbbiakban: örökhagyó) gyermeke. Az örökhagyó a másik két gyermekével – akik közül az egyikük örökbefogadott gyermek – nem tartotta a kapcsolatot.

[2] A felperes 1999-ben ismerkedett meg az örökhagyóval. Közöttük érzelmi kapcsolat alakult ki, pénzeszközeiket külön kezelték.

[3] A felperes és az örökhagyó 2013-ban (település 1. neve)ra költöztek az örökhagyó különvagyonai pénzeszközeiből vásárolt ingatlanba. Az örökhagyó 2017. szeptember 15-én eladta a (ingatlan 1. címe) családi házát 28 millió forintért és a 2017. december 21. napján kelt adásvételi szerződéssel 25.000.000 Ft vételárért megvásárolta a (település 2. neve) (ingatlan 2. hrsz.-a). hrsz.-ú társasházi lakást. A vételárat részletekben kellett megfizetnie, a jogügyletet rögzítő elő- és adásvételi szerződésben meghatározták az egyes vételárrészletek összegét és esedékességét. Ténylegesen azonban az okiratban foglaltaktól eltérő részletekben és időpontokban került a vételár kiegyenlítésre.

[4] Ugyanazon társasházban a 2017. december 22-én kelt adásvételi szerződéssel a felperes megvásárolta a (ingatlan 3. hrsz.-a) hrsz.-ú lakásingatlant 17.850.000 Ft vételárért, amelyből 2017. szeptember 26-án az adásvételi előszerződés megkötését követően 7.093.800 Ft és 2017. december 22-én 756.000 Ft az örökhagyó számlájáról átutalással, a további 10.000.000 Ft pedig 2017. december 22-én készpénzben került kiegyenlítésre.

[5] A felperes a 2018. január 11. napján kelt adásvételi szerződéssel értékesítette a tulajdonában álló (ingatlan 4. címe) szám alatti lakást 21.000.000 Ft vételárért, amelynek utolsó részletét, 10.890.000 Ft-ot 2018. március 5-én kapott kézhez.

[6] A felperes a bankszámlájáról 2018. március 10-én az örökhagyó számlájára utalt 11.000.000 Ft-ot.

[7] Az örökhagyó 2018. január 6-án a (település 1. neve)i ingatlant eladta 40.000.000 Ft-ért, annak vételárából megvásárolta a (ingatlan 5. címe) szám alatti családi házát, amelynek $\frac{1}{4}$ tulajdoni hányada az alperes, $\frac{3}{4}$ tulajdoni hányada az örökhagyó tulajdonaként került az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzésre. A két szintes, két különálló lakrészből álló ingatlan felső szintjére az alperes és családja, a földszinti lakásba az örökhagyó költözött a felperessel együtt. Utóbb az örökhagyó az ingatlan bejegyzett $\frac{3}{4}$ arányú részesültségét a 2018. november 20. napján kelt ajándékozási szerződéssel az alperesre ruházta.

[8] Az örökhagyó és az alperes 2018. november 29. napján öröklési szerződést kötöttek egymással, amelyben rögzítették, hogy az örökhagyó a gyermekei közül kizárólag az alperessel tartja a kapcsolatot, rászorultsága esetén ápolást, gondoskodást tőle igényel. Az alperes kötelezettséget vállalt arra, hogy az örökhagyóról – a szülőt megillető gondoskodást meghaladóan – holtáiglan gondoskodik oly módon, hogy magához veszi, segítséget nyújt saját maga, vagy teljesítési segéd igénybevételével a lakhatásául szolgáló ingatlanrész tisztán tartásában, szükség esetén a háztartás vezetésében, betegsége esetén ápolja, gyógykezeléséről gondoskodik, halála esetén illő módon eltemetteti. Az örökhagyó a vállalt kötelezettség teljesítése ellenében a halálakor meglévő valamennyi ingó- és ingatlan vagyontárgya, vagyoni értékű joga örökösevé az alperest nevezte.

[9] Az örökhagyónál 2015. márciusában hólyagtumort diagnosztizáltak. A 2018. december 3-án végzett műtéti beavatkozás során húgyhólyagját eltávolították (cystectomy), vizeletét a hasfalon keresztül vezették ki (urostoma) és december 13-án bocsátották otthonába. Ezt követően több alkalommal, esetenként egy-két hétig kórházban tartózkodott. Az egészségügyi képesítéssel rendelkező felperes a műtétet követően szükség szerint kötést cserélt, az urostomát cserélte, véralvadásgátló injekciót adott be, beszerezte a gyógyszereket, mérte a vérnyomását, szükség szerint vért vett tőle, amelyet a kórházi laborba szállított. Kórházi tartózkodása idején látogatta, és a szükséghez képest végzett körülötte ápolási teendőket. Az örökhagyó otthontartózkodása idején elvégezte a háztartással járó teendőket (reggelit készített, ebédet rendelt, stb.).

[10] Az alperes az örökhagyót mind az otthonában, mind kórházi tartózkodása alatt látogatta, részére gyógyszereket szerzett be és orvoshoz szállította, egészséges ételekkel látta el.

[11] Az örökhagyó 2019. június 21-én kórházi tartózkodása során elhunyt.

[12] Hagyatékát a közjegyző 51.015/Ü/958/2019/37. számú végzésében az alperesnek mint szerződéses örökösnek adta át.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[13] A felperes keresetében kérte annak megállapítását, hogy az örökhagyó és az alperes között 2018. november 29. napján létrejött öröklési szerződés színlelt, ezért semmis. A szerződés ajándékozási szerződést leplez, amely azonban vele szemben hatálytalan, mert 13.220.000 Ft hagyatéki hitelezői igényének az elvonására irányult. Kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest hagyatéki hitelezői igényének kielégítéseként 13.220.000 Ft, és annak 2019. június 7. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamata megfizetésére, továbbá a perben felmerült költségei megtérítésére.

[14] Keresete indokolásaként előadta, az örökhagyóval párkapcsolatban éltek. Együttélésük alatt került sor a (település 2. neve), (ingatlan 2. és 3. címe). szám alatti négylakásos társasházban a fentiekben írt lakásingatlanok megvásárlására. Az örökhagyó tulajdonába került ingatlan utolsó vételárresztletének a kiegyenlítésére 2018. március 11-én 11.000.000 Ft-ot ő utalt át, amelyet azonban az örökhagyó nem fizetett vissza. Ennek forrása az (ingatlan 4. címe) lakásának eladási ára, amelynek utolsó részletét a vevő 2018. március 5-én teljesítette. Nem vitatta, hogy az általa megvásárolt lakás vételárából a 2017. szeptemberében és december 22-én a tényállásban írt vételárresztleteket az örökhagyó fizette ki. Állította azonban, hogy 8.000.000 Ft-ot az örökhagyónak visszafizetett.

[15] Állította, hogy az örökhagyó által megvásárolt (ingatlan 5. címe) ingatlan 3.000.000 Ft-os felújítási költségének fele részét ő fizette, ezzel összefüggésben 1.500.000 Ft-ot követelt.

[16] Előadta, az örökhagyó ápolását, gondozását – annak ellenére, hogy az az alperes kötelezettsége volt – az öröklési szerződés megkötésétől halálának bekövetkeztéig ő végezte. E címen 6 hónapra havi 120.000 Ft-ra, összesen 720.000 Ft-ra tartott igényt.

[17] Érvelése szerint az öröklési szerződés színlelt, mert a szerződő felek akarata nem irányult és nem irányulhatott arra, hogy az alperes végezze az örökhagyó ápolását, gondozását, ellátását, közös lakrészük takarítását, háztartásának vezetését. Valójában szándékuk ajándékozási szerződés megkötésére irányult. Így az alperesnek nem kellett számolnia az ajándékozás esetén felmerülő osztályrabocsátási kötelezettséggel, illetve a hagyatéki hitelezői igények kielégítésének kötelezettsége sem terhelte. Az ajándékozási

szerződéssel az örökhagyó teljes vagyonát „kimentették”, ezért az fedezetelvonó szerződés vele szemben hatálytalan. Az alperes túrni köteles a megszerzett vagyontárgyból való kielégítést. Hivatkozott arra, azzal, hogy ellenérték nélkül teljesített gondozási, ápolási tevékenységet, az alperes az ő rovására gazdagodott, így ezzel az összeggel a részére köteles helytállni.

[18] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a felperes a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. tv. (a továbbiakban: Ptk.) 7:37. § (2) bekezdésében írt feltételek hiányában nem jogosult az öröklési szerződés megtámadására. Állította, az öröklési szerződés nem színlelt és valótlan, hogy a szerződésben vállalt kötelezettségét nem teljesítette. Önmagában az, hogy a felperes is közreműködött a fennálló érzelmi közösség miatt az örökhagyó gondozásában, nem eredményezheti a szerződés színleltségét. Utalt arra, a közüzemi díjak kifizetésével biztosította mind az örökhagyó, mind a felperes lakhatását, hivatalos ügyeit is intézte. Otthonában és a kórházban is látogatta. Hangsúlyozta, az örökös felelőssége a hagyatéki tartozásokért csak akkor áll fenn, ha a hagyatékot ingyenesen szerezte, a szerződéses örökös a hagyatéki tartozásokért nem felel. Előadta, az örökhagyó szükségesnek tartotta az öröklési szerződés megkötését, mert nem akarta, hogy az örökbefogadott gyermeke és az édestestvére örököljenek, mivel ők hosszú ideje nem voltak része az életének.

[19] Vitatta a felperes által megjelölt követelések fennálltát. Hangsúlyozta, hogy a felperes (település 2. neve) ingatlanának vételárát teljes egészében az örökhagyó fizette, ahogyan a (ingatlan 5. címe) ingatlan felújítási költségeit is. A szerződés fedezetelvonó jellege sem állapítható meg, az örökhagyónak ugyanis tartozása nem volt a felperessel szemben. Utalt arra, a felperes maga nyilatkozott akként, nem említette az örökhagyónak, hogy vele szemben valamilyen összegű tartozása állna fenn, ezt az igényét kifejezetten csak és kizárólag vele szemben kívánta érvényesíteni, miután az örökhagyó halálát követően nem maradhatott a lakásban.

Az elsőfokú ítélet

[20] Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 250.000 forint perköltséget, valamint az államnak 1.500.000 Ft eljárási illetéket.

[21] Határozatának indokolásában rámutatott, az öröklési szerződés tartalmazza, hogy az örökhagyóval gyermekei közül csak az alperes tartotta a kapcsolatot. Megállapítása szerint az örökhagyó ismerte el, hogy az alperes nyújtott szolgáltatást a szerződés megkötéséig, ezt meghaladóan pedig a szerződés 2.2. pontja rögzíti az alperes által vállalt kötelezettségek körét. Ehhez képest pedig a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy az alperes a szerződésben vállalt kötelezettségének nem tett eleget. Kiemelte, maga a felperes nyilatkozott úgy, hogy az örökhagyó betegsége ellenére el tudta magát látni, csak a betegsége utolsó félévében nem tudott felkelni, akkor pedig kórházban volt. Rámutatott, a szerződés színleltség okából való semmissége megállapításához mindkét szerződő fél tudatos, egyező akarata szükséges. Az örökhagyó szerződési akaratát vizsgálva jelentőséget tulajdonított annak, hogy az öröklési szerződés megkötését megelőzően az alperesnek ajándékozta a lakóhelyükként szolgáló (ingatlan 5. címe) ingatlan nevén nyilvántartott $\frac{3}{4}$ részét. Ebből megállapítható, hogy az örökhagyó számára ismert volt az öröklési és az ajándékozási szerződés közötti tartalmi különbség, továbbá az is, hogy az alperes az ajándékozási szerződés megkötését követően az örökhagyó lakhatását a tulajdonát képező ingatlanban pénzbeli ellenszolgáltatás nélkül biztosította. Lényegesnek tartotta azt, hogy az örökhagyó olyan ingatlant vásárolt, amelyben két lakás volt, a célja, hogy a felső lakásba az alperes és a

családja költözzön, tehát a leánya a közelében legyen. Az otthonaik közelségéből, illetve abból a (tanú neve) tanú által megerősített tényből, hogy az alperes napi szintű látogatást tett az örökhagyónál, nem talált levonhatónak olyan következtetést, hogy a néhai ellenszolgáltatás nélkül ruházta át a szerződéskötéskor meglévő ingó- és ingatlan vagyonát, és ezáltal a szerződő felek szándéka ajándékozássra irányult.

[22] Mindezen túl az alperes védekezése kapcsán vizsgálta a felperes perindítási jogosultságát. A Ptk. 7:49. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó 7:37. § (2) bekezdésének szabálya alapján a felperest nem tekintette az öröklési szerződés megtámadására jogosultak körébe tartozónak. Megállapította, a felperes a szerződést nem az öröklési jog speciális szabályai szerint támadta meg, hanem annak színleltség okán való semmisségére hivatkozott, az öröklési szerződések tartalmára pedig a tartási, illetve életjáradéki szerződésre vonatkozó szabályok általában alkalmazhatók. Ezért vizsgálta, hogy a felperes perindítási jogosultsága a Ptk. 6:88. § (3) bekezdése alapján fennáll-e, azaz a perindításra jogi érdekeltsége folytán jogosult-e. Utalt arra, a felperes nem adta indokát annak, hogy az általa megjelölt hagyatéki tartozások miért nem érvényesíthetők az alperessel szemben, azonban követelése a lehetséges hagyatéki tartozások körébe sorolhatók. A bírói gyakorlat szerint az ápolási, gondozási szolgáltatásokért remélt ellenszolgáltatás az örökhagyó konkrét ígérete hiányában hagyatéki hitelezői igényt nem alapoz meg. Ilyen jognyilatkozat tételét a felperes nem igazolta, ezt nem alapozza meg az a felperes által állított ígéret, hogy az örökhagyó gondoskodni fog arról, hogy a lakásban maradhasson haszonélvezeti jog alapításával. A bírói gyakorlat szerint az ígéret bizonyítottsága esetén sem alapoz meg hagyatéki hitelezői igényt. Mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy nincs olyan jogi érdek, vagy jogviszony, amely a perindításra való jogosultságát megalapozná.

[23] Eltérő jogi álláspont elfoglalása esetére vizsgálta a felperes által állított leplezett ajándékozási szerződés fedezetelvonó jellegét.

[24] Elsőként azt vizsgálta, hogy a felperesnek állt-e fenn a szerződés megkötésekor meglévő, a perindításkor már igény állapotába került követelése az örökhagyóval szemben. Nem találta bizonyítottnak, hogy a 2018. március 10. napján átutalt 11.000.000 Ft az örökhagyónak nyújtott kölcsön volt. Hangsúlyozta, a felperes maga nyilatkozott akként, hogy az (ingatlan 4. címe) lakás eladásáig a költségeket az örökhagyó fedezte, illetve 10.000.000 Ft készpénzben teljesítendő összeget a lányától kapott kölcsönből egyenlítette ki. Jelentőséget tulajdonított annak, hogy a felperes nyilatkozatai ellentmondásosak voltak. Kiemelte, a felperes édesanyjának, (édesanya neve)nek a tanúvallomásában tett azt a nyilatkozatát, hogy a felperes a lakását mindig eladta és amikor a pénz megvolt, akkor vette az újabbat, kölcsönszerződést pedig nem kötöttek.

[25] A felperes azt az állítását, hogy az örökhagyóval szemben fennálló 8.000.000 Ft tartozását az (ingatlan 4. címe) ingatlan befolyt vételárából kiegyenlítette, nem igazolta. Hangsúlyozta a felperes szavahihetőségének megkérdőjeleződését, továbbá azt a tényt, hogy a peradatok alátámasztják, az örökhagyó megfelelő készpénzvagyonnal rendelkezett az ingatlanok megvásárlásának időpontjában. Mindezek alapján nem találta bizonyítottnak, hogy a felperes 11.000.000 Ft kölcsönt nyújtott a néhainak a (település 2. neve) lakása utolsó vételárrészletének fedezésére, így az örökhagyónak nem volt olyan tartozása, ami az igény állapotában lévő követelés körében lenne értékelhető.

[26] Az ápolás címén érvényesített felperesi követelés kapcsán rámutatott, az alperes nem vitatta az előadott ápolási, gondozási feladatok körét, ezért szükségtelen a felperes által indítványozott szakértői bizonyítás. Utalt arra, a felek egybehangzó nyilatkozata szerint a perbeli időszakban az örökhagyó 8-9 alkalommal került kórházba. A felperes által közelebbről meg nem határozott kórházi tartózkodások időtartama az érvényesíteni kívánt 6 hónapból kiesik. Mindemellett a felperes személyes előadása szerint csak az örökhagyó az

élete utolsó időszakában volt csak ágyban fekvő, ellátásra szoruló beteg, korábban magát el tudta látni. Megítélése szerint a felperes által nyújtott ápolás, gondozás tőle elvárható volt, figyelemmel arra, hogy évek óta együtt laktak az örökhagyóval és a lakhatását az örökhagyó biztosította. Mindemellett a felperes saját elhatározásából nyújtotta a szolgáltatást, nem merült fel adat arra, hogy e segítséget ő szolgáltatásnak tekintette, és ezt a néhai tudomására hozta. Nem találta fennállónak a jogalap nélküli gazdagodás jogszabályi feltételeit. Utalt arra, a bírói gyakorlat szerint a házastárstól, élettárstól a kapcsolat jellegére tekintettel elvárható, hogy társát gondozza, támogassa, az ilyen jellegű szolgáltatások ellenértéke hagyatéki tartozásként általában nem érvényesíthető.

[27] Nem találta bizonyítottnak azt sem, hogy a felperes 1.500.000 Ft-tal hozzájárult az ingatlanon végzett beruházásokhoz.

A fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem

[28] A felperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását kérte akként, hogy az ítéletábra a szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti keresetének, valamint összesen 11.720.000 Ft hagyatéki hitelezői igény kielégítése iránti kereseti kérelmének adjon helyt. Másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte. Kérte az alperes perköltségben való marasztalását a csatolt költségjegyzék alapján. Elsődleges fellebbezése kapcsán a Pp. 369. § (3) bekezdés a), b) és c) pontja szerinti felülbírálati jogkör gyakorlását kérte.

[29] Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a szerződés érvénytelenségének kérdésével ténylegesen nem foglalkozott, és figyelmen kívül hagyta azt a peradatok alapján igazolt tény, hogy az alperes az öröklési szerződésben foglalt kötelezettségének semmilyen formán nem tett eleget.

[30] Kiemelte, az alperes elismerte, hogy az általa megjelölt gondozási, ápolási és ellátási tevékenységet elvégezte, részletezte ezek körét. Ezzel szemben az alperes azontúl, hogy viselte az örökhagyó eltemettetésének a költségeit, a kórházban rendszeresen látogatta, illetve fehérje italt vásárolt neki, egyéb szolgáltatást nem nyújtott. Az elsőfokú bírósággal ellentétben nem lehet tartási elemként értékelni azt, hogy az alperes abban az ingatlanban biztosította az örökhagyó lakhatását, amelyben az örökhagyó anyagi hozzájárulásával tudott csak tulajdonjogot szerezni, a fennmaradó tulajdonjoghoz pedig az örökhagyó ajándékozása révén jutott hozzá. Megismételte, abból, hogy az öröklési szerződés megkötését megelőzően és azt követően is ő látta el azokat a feladatokat, amelyek az öröklési szerződés alapján az alperest terhelték, arra lehet következtetni, hogy az örökhagyó és az alperes szándéka nem öröklési szerződés megkötésére irányult, hanem arra, hogy az örökhagyó javai olyan szerződés keretében kerüljenek átruházásra az alperes javára, amely szerződéssel az alperes testvérei kizárásra kerültek és a hagyatéki hitelezői igények sem érvényesíthetők. Az elsőfokú bíróság téves következtetést vont le az öröklési szerződés megkötését megelőzően kötött ajándékozási szerződés tényéből.

[31] Az alperes nem tudta volna vállalni az öröklési szerződésben vállalt kötelezettség teljesítését, előadta az ezt alátámasztó érveit.

[32] Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy perindítási jogosultsággal rendelkezik a jelen per vonatkozásában.

[33] Nem felel meg a valóságnak, hogy nem adta indokát annak, hogy az örökhagyó tartozásait miért nem tudja az örökössel szemben érvényesíteni. Több iratban is részletesen előadta, hogy az öröklési szerződéssel az alperes az örökhagyó teljes hagyatékát mint szerződéses örökös örökölte. Szerződéses örökösként nem kellett számolnia az ajándékozás

esetén felmerülő osztályrabocsátási kötelezettséggel, illetve a hagyatéki hitelezői igények kielégítési kötelezettségével sem.

[34] Tévesen jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy az örökhagyót azért gondozta, ápolta, hogy ennek érdekében a hagyatékából részesüljön. Az örökhagyónak a haszonélvezeti jog biztosítására vonatkozó ígérete nem az általa végzett gondoskodás ellenértéke lett volna. Az élettársakat egymás vonatkozásában nem terheli gondozási, ellátási kötelezettség. Erre tekintettel jogosult az általa nyújtott gondozási, ápolási szolgáltatás ellenértékének a megtérítésére.

[35] A peradatok alapján bizonyított a 11.000.000 Ft kölcsön nyújtása az örökhagyónak. Hangsúlyozta, okirati bizonyítékkal támasztotta alá ennek az összegnek az örökhagyó részére történő átutalását, okirati bizonyíték áll rendelkezésre arra is, hogy az (ingatlan 4. címe) lakását 2018. január 11. napján eladta, és annak utolsó részletét, ami 10.890.000 Ft volt, a vevőtől 2018. március 5. napján kapta meg. Ugyancsak okirati bizonyíték támasztja alá, hogy 2017. december 21-én a (település 2. neve) ingatlanra 17.850.000 Ft vételáron kötött adásvételi szerződést. Iratellenesen rögzítette az elsőfokú ítélet [4], [5] bekezdése a vételárrészletek megfizetésének időpontját. Az egyes vételárrészletek ugyanis az adásvételi szerződésekben szereplőtől eltérő időpontokban kerültek kiegyenlítésre. Az erre vonatkozó számlákat a periratokhoz csatolta. Ezekből megállapíthatóan az ingatlanának vételára már 2017. december 22. napján teljes mértékben kifizetésre került. Ezzel szemben az örökhagyó ingatlanának vételárából 2018. áprilisában még 10.168.000 Ft nem került kiegyenlítésre, abból az örökhagyó 2018. április 10-én 7.168.000 Ft-ot, április 20-án pedig 3.000.000 Ft-ot fizetett meg. Ezért iratellenes az ítélet [39] bekezdésében rögzített megállapítás, hogy az örökhagyó ingatlana vonatkozásában 2018. január 15. és április 10. között a rendezetlen vételárrészlet csupán 3.000.000 Ft volt. Iratellenes az ítélet [43] bekezdésében rögzített azon megállapítás is, hogy azért nem nyújthatott 11.000.000 Ft kölcsönt az örökhagyónak, mert a néhai ekkor legalább 68.000.000 Ft összeggel rendelkezett a (ingatlan 1. címe)i és (település 1. neve)i ingatlanok eladásából. A (ingatlan 1. címe)i ingatlan eladására ugyanis 2017. szeptember 15. napján került sor, ebből 28.000.000 Ft származott az örökhagyó részére. Ehhez képest a (település 1. neve)i ház eladására 2018. január 6. napján került sor, annak vételárát teljes egészében a (ingatlan 5. címe) ingatlan megvásárlására fordította az örökhagyó. Tehát a (település 1. neve)i ház eladását megelőzően került sor a (település 2. neve) ingatlanok megfinanszírozására, amelyből az örökhagyó ingatlanára 15.000.000 Ft, az ő ingatlanára pedig kb. 8.000.000 Ft került kiegyenlítésre.

[36] A kölcsönszerződés létrejöttének tényén nem változtat az, hogy visszafizetését az örökhagyó betegségének időszakában nem forszírozta. Ily módon az öröklési szerződés megkötésének időpontjában az örökhagyó tartozása már fennállt. Téves következtetésre jutott az elsőfokú bíróság (édesanya neve) tanúvallomásából is. A tanú az idézett nyilatkozattal nyilvánvalóan arra kívánt utalni, hogy írásos formában nem rögzítették a kölcsönszerződést, a kölcsön nyújtása azonban megtörtént. Az örökhagyó által előlegezett két részletet az (ingatlan 4. címe) ingatlan eladásából származó első részletből, amely 10.000.000 Ft volt, fizette vissza az örökhagyónak, ekkor 8.000.000 Ft került átadásra az örökhagyó részére készpénzben. Abból a tényből, hogy az örökhagyón és rajta kívül senki más nem volt jelen a pénz átadásakor, nem vonható le az a következtetés, hogy ez a tartozás ne került volna kiegyenlítésre.

[37] Hangsúlyozta, 2018. november 28. és 2019. június 7-e között folyamatosan teljesített gondozási és ápolási feladatokat az örökhagyó körül, az általa meghatározott havi 120.000 Ft nem eltúlzott, ez akkor is arányban áll az elvégzett feladatokkal, hogy ha ebben az időszakban az örökhagyó több alkalommal kórházban volt, ugyanis a kórházi tartózkodás alatt is nyújtotta a szolgáltatásokat. A BH141/2005. számú eseti döntés nem lehet irányadó

mert az elsőfokú bíróság szerint ugyanis nem voltak az örökhagyóval élettársak, ebben az esetben pedig nem terhelték az élettársakkal szemben támasztott kötelezettségek.

[38] Sérrelmezte, hogy az elsőfokú bíróság mellőzte az indítványozott szakértői vélemény beszerzését.

[39] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. A felperes a másodfokú eljárásban az elsőfokú eljárásban előadottakhoz és a tanúk vallomásában foglaltakhoz képest új, más nyilatkozatot tett, és az ítéletben rögzítettekkel ellentétesen állítja perindítási jogosultsága fennálltát. A fellebbezésben állított jogszabálysértések körében fellebbezése jogi érvelést nem tartalmaz. Az állított tények nem felelnek meg a valóságnak, a perben igazságügyi szakértő kirendelése szükségtelen volt.

[40] A felperes nem rendelkezett jogosultsággal a perindításra, megismételte az e körben kifejtett álláspontját. Utalt arra, ha és amennyiben a felperes jogosult lenne az öröklési szerződés megtámadására, úgy az egy éves megtámadási határidőt elmulasztotta. Kiemelte, az ajándékozási szerződéssel a teljes ingatlan tulajdonjoga és ezzel valamennyi fenntartási költség az öröklési szerződés aláírását megelőzően rászállt, amelyet teljesített is. A szerződésben vállalt kötelezettségét azzal a korláttal teljesítette, amely a néhai akaratából történt. Egybehangzó volt a felek nyilatkozata, hogy az édesapja el tudta magát látni, nem volt ágyhoz kötött gondozásra szoruló. Kérte a felperes marasztalását a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (IM r.) 3. § (5) bekezdése szerint számított másodfokú ügyvédi költségeiben.

Az ítéltábla döntésének indokai

[41] A fellebbezés alaptalan.

[42] A Pp. 370. § (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét – a (2) - (4) bekezdésben foglalt eltéréssel – az erre irányuló fellebbezési kérelemre, csatlakozó fellebbezésre, ellenkérelemre azok korlátai között gyakorolja. Ilyen korlátnak minősülnek a 371. § a)-b) pontjában foglalt tartalmi követelmények körében előadottak.

[43] A felperes fellebbezésében és az alperes fellebbezési ellenkérelmében foglaltakra figyelemmel a fentiek alapján az ítéltáblának mindenekelőtt a felperes perbeli legitimációjának kérdésében kellett állást foglalnia. Ahogyan azt az elsőfokú bíróság ítéletében helytállóan megállapította, az öröklési szerződés érvénytelenségének megállapítása körében Ptk. 7:37.§ (2) bekezdésének a végrendeletre vonatkozó szabályait kell alkalmazni, amely meghatározza azokat a személyeket, akik a végrendelet megtámadására jogosultak. Erre tekintettel az öröklési szerződés érvénytelensége vizsgálatának előkérdését képezi a felperes keresetőségi jogának (aktív perbeli legitimációja) fennálltának a vizsgálata, és az erre vonatkozó igenlő válasz esetén vizsgálható érdemben a felperes keresete (hasonlóan: Kúria Pfv.20.195/2021/9.).

[44] A felperes tévesen értelmezi az elsőfokú bíróság perbeli legitimáció kérdésében elfoglalt álláspontját. Az elsőfokú bíróság ítéletében – ahogyan arra az alperes fellebbezési ellenkérelmében helytállóan hivatkozott – nem tartotta megállapíthatónak a felperesnek a perbeli igény érvényesítéséhez szükséges jogi érdekeltsége fennálltát. A felperes az elsőfokú bíróság e körben elfoglalt álláspontját csak annyiban támadta, hogy megítélése szerint iratellenes az az ítéleti megállapítás, miszerint nem adta indokát annak, hogy a hagyatéki tartozások miért nem érvényesíthetők a szerződéses örökösrel szemben. A felperes az elsőfokú eljárásban, mint ahogyan a fellebbezésében is, a szerződés érvénytelenségének megállapításához fűződő jogi érdekeltsége indokát előadta, nevezetesen, hogy a szerződéses örökösrel szemben hagyatéki hitelezői igényt nem érvényesíthet, ezt az álláspontját alátámasztó jogi érvelést azonban – ahogyan azt az ítélet is tartalmazza – nem terjesztett elő.

Arra helytállóan hivatkozik a felperes, hogy az öröklési szerződés visszterhes jellegéből adódóan – a jelenleg is fenntartott – bírói gyakorlat kizárja a szerződéses örökös felelősségét az örökhagyó tartozásaiért (BH1981. 407., BH1988. 401., Vékás Lajos: Magyar polgári jog, Öröklési jog, Eötvös József Könyv- és Lapkiadó Bt. 2014. 78. oldal). Mindez azonban érdemi jelentőséggel nem bír az alábbiakra tekintettel.

[45] Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság azt, hogy az öröklési szerződés érvényessége kötelmi jog érvénytelenségi okok alapján is támadható. Az öröklési szerződés érvénytelenségének fogalmát azonban meg kell különböztetni a kötelmi jogi jogügyletek érvénytelenségének szabályaitól: míg a kötelmi jogban a szerződés semmisségére a Ptk. 6:88. § (3) bekezdése alapján az hivatkozhat és a szerződés semmisségével kapcsolatos peres eljárást az indíthat, akinek ehhez jogi érdeke fűződik, vagy akit erre törvény feljogosít, az öröklési szerződés érvénytelenségére kizárólag az hivatkozhat, aki az érvénytelenség megállapítása esetén maga örökölné, vagy a végintézkedéssel reá rótt kötelezettségtől, vagy más tehertől mentesülne [Ptk. 7:37. § (2) bekezdés]. Ezt az igényét kifejezetten érvényesítenie kell [Ptk. 7:37. § (3) bekezdés]. Ebből következően az öröklési szerződés érvénytelensége lényegét tekintve megtámadhatóságot jelent, amely fogalom nem azonos a kötelmi jogi ügyletekre vonatkozó megtámadhatósággal (Kúria Pfv.21.307/2029/3., Pfv.20.584/2022/10., BH2020. 361.).

[46] Mindebből következően az öröklési szerződés színleltség miatti érvénytelenségének megállapítása iránti per megindítására a felperes perbeli legitimációja szintén a Ptk. 7:37. § (2) bekezdésében írt feltételek hiányában nem áll fenn. Ebből következően alaptalan az alperesnek az egy éves megtámadási határidő elmulasztására vonatkozó hivatkozása is.

[47] A felperes keresetösségi jogának hiányában a szerződés érvénytelensége és ebből adódóan az állított leplezett ajándékozási szerződés hatálytalansága érdemben nem volt vizsgálható. Erre tekintettel az elsőfokú ítélet érdemi felülbírálatára sem kerülhetett sor e körben.

[48] A fellebbezésben előadottakra figyelemmel az ítéltábla ezért csupán megjegyzi az alábbiakat.

[49] A fellebbezéssel ellentétben az elsőfokú bíróság állást foglalt a szerződés színleltségének kérdésében.

[50] Egyetért az ítéltábla az elsőfokú bíróság álláspontjával, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok Pp. 279. §-ának megfelelő értékelésével, az öröklési szerződés Ptk. 6:92. § (2) bekezdése szerinti színleltség okán való semmissége nem állapítható meg. A felperes által felsorakoztatott érvek nem alkalmasak annak alátámasztására, hogy a szerződő felek akarata nem öröklési szerződés kötéseire irányult, hanem ingyenes vagyónátruházás történt.

[51] A fellebbezésben előadottak kapcsán hangsúlyozza az ítéltábla, hogy az öröklési szerződés nem teljesítése, vagy nem megfelelő teljesítése nem eredményezi az öröklési szerződés érvénytelenségét, hanem arra ad alapot, hogy a tartási, gondozási szolgáltatások jogosultja az örökhagyó, adott esetben a kötelezett szerződésszegő magatartása miatt az öröklési szerződés megszüntetését kérje (Pfv.20.202/2019/5., BH1996. 641).

[52] Egyetért az ítéltábla az elsőfokú bíróságnak a szerződés hatálytalanságára irányuló kereset alaptalanságával kapcsolatban kifejtett álláspontjával is. A szerződés Ptk. 6:120. §-a szerinti fedezetelvonó jellegének és ebből következően a relatív hatálytalanság megállapításának feltétele, hogy a szerződés megkötésének időpontjában a jogosultnak a kötelezettel szemben követelése álljon fenn, amelynek fedezetét a kötelezett el akarja vonni [az 1/2014. PJE határozat alapján a Ptk. alkalmazása körében is megfelelően irányadó 1/2011. (VI. 15. PK vélemény 3. pont]. A felperes állította, hogy az örökhagyó számlájára 2018.

március 10. napján 11.000.000 Ft átutalásával az örökhagyó részére kölcsönt nyújtott. A Pp. 2. § (1) bekezdésében megfogalmazott rendelkezési elvből következően a bíróság a fél tényállításaihoz, az általa érvényesített joghoz, a megjelölt jogalaphoz kötve van. A bíróság döntését csak olyan jogra alapíthatja, amelyet a fél a perben érvényesített (hasonlóan: BH2023. 129, BH2022. 332, BDT2021. 4421). A fentiekből következően a felperesnek a Ptk. 6:383. §-a szerinti kölcsönszerződés törvényi tényállási elemeinek fennálltát kellett a perben bizonyítania. Egyetért az ítéltábla az elsőfokú bíróság álláspontjával, hogy ez nem járt sikerrel. A 11.000.000 Ft átutalása kétséget kizáróan megállapítható. Tény ugyanakkor, hogy az örökhagyó egyenlítette ki a felperes (település 2. neve) lakásának 2017. szeptember 17-én és december 22-én esedékes vételár részletét. Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperes perben tett nyilatkozatai több kérdésben is ellentmondásosak voltak, így a lakása vételárrelőlegének örökhagyó általi megelőlegezése indokaként előbb azt adta elő, hogy az a (település 1. neve)i vendégházban végzett munkájának az ellentételezése volt (18. sorszámú jegyzőkönyv 4. oldal ötödik bekezdés), utóbb azonban állította, hogy az örökhagyónak 8.000.000 Ft-ot visszafizetett. Ezt az állítását pedig semmivel nem igazolta. Ilyen körülmények között az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, a felperes nem bizonyította, hogy a 11.000.000 Ft átutalása az örökhagyónak kölcsön jogcímén történt, ezáltal az örökhagyónak kölcsön jogcímén fennálló tartozása állt fenn az öröklési szerződés megkötésekor a felperessel szemben. Itt utal az ítéltábla arra, helytálló az a fellebbezési hivatkozás, hogy a peradatok szerint az örökhagyó tulajdonába került lakás vételárának kiegyenlítése nem az arra vonatkozó elő- illetve adásvételi szerződésben rögzített ütemezésben és összegben történt. A felperes által csatolt számlamásolatok (14/F/22.) ezt cáfolják, ugyanakkor nem alkalmasak – egybevetve az alperes által csatolt bankszámlakivonatokkal – a felperes e körben tett tényelőadásainak az alátámasztására sem. A tényállás e körben való tisztázatlansága azonban nincs hatással arra, hogy a fentiekben írtakra figyelemmel nem bizonyítható a 11.000.000 Ft kölcsön jogcímén történő átutalása. Nem érintik ezt a fellebbezésnek az örökhagyó vagyoni helyzetére vonatkozó ítéleti megállapításokat érintő kifogásai sem.

[53] A felperes az örökhagyó ápolásával összefüggésben érvényesíteni kívánt követelését két jogalapra alapította, egyrészt az örökhagyó tartozásának és ezáltal hagyatéki tartozásnak tekintette, másrészt arra hivatkozott, hogy az alperes jogalap nélkül gazdagodott, mert az öröklési szerződésben vállalt kötelezettségeket helyette teljesítette.

[54] Az nem vonható kétségbe, hogy a felperes látott el ápolási, gondozási feladatokat az örökhagyó körül. A szerződés fedezetelvonó jellege megállapításának feltétele az is, hogy a jogosultnak a kötelezettel szemben a szerződés megkötésének időpontjában álljon fenn követelése. Tekintve, hogy a felperes a tartási szerződés megkötését követő időpontra vonatkozó követelést érvényesít, a hatálytalanság megállapítása kizárt. Mindezen túl utal az ítéltábla arra, a rendelkezésre álló peradatokból nem állapítható meg, hogy az örökhagyó és a felperes között jogi értelemben vett élettársi kapcsolat fennállt-e. E tekintetben a felperes a fellebbezésében is egymásnak ellentmondó nyilatkozatokat tett. Azt pedig, hogy az örökhagyó ápolását, gondozását az örökhagyó által ígért ellenszolgáltatás, illetve örökség reményében látta el, maga a felperes cáfolja. A fellebbezésében kifejezetten akként nyilatkozott, hogy az örökhagyónak a – egyebekben csak a felperes érdektelennek nem tekinthető közeli hozzátartozóinak tanúvallomásával alátámasztott – haszonélvezeti jog alapítására vonatkozó ígérete nem az általa végzett gondoskodás ellenértéke lett volna. Mindezekre is tekintettel a szakértői bizonyítás lefolytatását megalapozottan mellőzte az elsőfokú bíróság.

[55] A felperes fellebbezésében a jogalap nélküli gazdagodás jogcímére alapított igény alaptalanságával kapcsolatos ítéleti álláspontot nem támadta.

[56] A kifejtettekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, megfellebbezett rendelkezését a Pp. 382. §-a alapján helybenhagyta.

[57] Az eredménytelenül fellebbező felperest a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes jogi képviselőjével felmerült, az IM r. 3. § (2) bekezdés b) pontja, és (5) bekezdése alapján megállapított és a kifejtett ügyvédi tevékenység munka- és időigényességére figyelemmel – a (6) bekezdés alkalmazásával – mérsékelt összegben meghatározott másodfokú perköltségének a megfizetésére. A másodfokú eljárásban a per tárgyának értéke 11.720.000 Ft. A felperes fellebbezésében kérte ugyan az öröklési szerződés érvénytelenségének a megállapítását, per tárgyának értéke azonban nem a Pp. 21. § (2) bekezdés a) pontja alapján határozható meg, mert e rendelkezés kizárólag a megállapítás iránti keresetre vonatkozik. A felperes azonban az érvénytelenség jogkövetkezményeként marasztalás iránt terjesztett elő igényt. Ez esetben a Pp. 21. § (1) bekezdése alapján a keresettel érvényesített követelés, azaz a marasztalási összeg a másodfokú perérték.

[58] Az ítéltábla a Pp. 101. § (1) bekezdés és 102. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperest a feljegyzett fellebbezési eljárási illeték megfizetésére.

[59] Tájékoztatja a felperest, hogy a másodfokú eljárási illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételi számlájára kell megfizetnie. Megfizetése során közleményként fel kell tüntetni adóazonosító számát, valamint az illetékfizetési kötelezettséget tartalmazó jogerős határozatot hozó bíróság megnevezését és a bírósági ügyszámot. Figyelmezteti a felperest, amennyiben az illetéket az esedékességkor nem fizeti meg, az adózás rendjéről szóló törvény rendelkezései szerint késedelmi pótlékot kell fizetnie.

Szeged, 2023. június 14.

Dr. Béri András sk.
a tanács elnöke

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
előadó bíró

Dr. Lengyel Nóra sk.
táblabíró